

ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ

Видатному українському біохіміку, фізіологу, біофізику Володимиру Корнійовичу Рибальченку – 80

Рибальченко Володимир Корнійович – заслужений діяч науки і техніки України, професор, видатний український вчений-біофізик, мембранолог, фізіолог, цитолог – народився 5 вересня 1941 р. у селянській родині в Шевченковому краї. Активна життєва позиція Володимира Корнійовича ще з юнацьких років, неймовірна тяга до знань дала результати у закінченні з відзнакою Звенигородського сільськогосподарського технікуму і вступу до Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка на біологічний факультет у 1961 р. Як кращий студент університету Володимир Рибальченко у 1964 р. одержав стипендію ім. О.О. Богомольця і продовжив навчання зі спеціальності біофізика у Московському державному університеті імені М.В. Ломоносова. Жага до знань спонукала до наукових досліджень, які виконував під керівництвом академіків В.А. Беліцера і П.Г. Богача (Київ) та С.Є. Северіна і О.С. Спірна (Москва), перші результати були опубліковані у роботі «Чи існують антикодони?» у 1964 р.

Незважаючи на пропозиції продовжувати наукові дослідження у Московському університеті, В.К. Рибальченко повертається до Києва і по закінченні з відзнакою університету у 1966 р. одержує перший диплом біофізика в Україні та продовжує науково-педагогічну діяльність на посаді асистента Київського університету імені Т.Г. Шевченка. Саме там відбувається становлення Володимира Рибальченка як науковця і педагога, де він пройшов шлях від асистента до професора, декана факультету та головного наукового співробітника. Його науковим дослідженням притаманні аналітичний підхід, оригіналь-

ність і багатогранність. Його навчальну і навчально-методичну роботу високо оцінюють викладачі і науковці та схвалюють студенти. У 1972–1974 рр. – заступник декана, а в 1978–1979 рр. – декан біологічного факультету. З 1985 р. Володимир Корнійович – професор біологічного факультету, провідний і головний науковий співробітник, завідувач лабораторії мембранології (надалі – науково-дослідний сектор «Мембранології і цитології») та науковий керівник міжфакультетської НДЛ «Екотоксикології та біологічно активних речовин» Київського національного університету імені Тараса Шевченка. З 1994 по 2007 р. – завідувач кафедри медичної біології Київського медичного університету (за сумісництвом). У 1970 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю біофізика, а у 1988 р. – докторську дисертацію за спеціальностями біохімія і фізіологія людини і тварин.

Професор В.К. Рибальченко – майстерний викладач і один з провідних в Україні і за кордоном учених-біологів у галузі фізіології, мембранології і фізико-хімічної біології. Йому і його науковій школі з мембранології належать відкриття безрецепторної хімічної міжклітинної сигналізації та створення сучасної моделі молекулярної організації клітинних мембран, які відкривають еволюційні етапи міжклітинної хімічної сигналізації без участі рецепторних структур, котрі утворилися після синтезу клітинами біологічно активних речовин (гормонів, нейромедіаторів тощо). Цей шлях міжклітинної сигналізації через ліпіди мембран як генералізований ліпідний рецептор не втратив свого значення і на нинішньому етапі еволюційного розвитку

живого. Розуміння ролі мембранних ліпідів у міжклітинній сигналізації, започатковане професором Рибальченком, нині є суттєвим внеском у теорію таргетної дії сполук – одного з пріоритетних напрямків у сучасній світовій науці, що дає змогу створювати новітні протипухлинні, протизапальні і антианемічні засоби.

Творчий доробок В.К. Рибальченка – понад 700 наукових і навчальних праць (одноосібних і у співавторстві), серед яких 5 підручників, 5 монографій, 18 патентів і авторських свідоцтв на винаходи та 20 навчальних посібників з грифом МОН України, за які вчена рада Київського університету у 2008 р. присудила йому премію імені Тараса Шевченка. Окремі з навчальних посібників («Биохимическая кинетика», «Структура и функции мембран», «Физиология и биохимия пищеварения животных и человека») використовуються і в навчальних процесах інших університетів.

Вагомий внесок В.К. Рибальченка у підготовку та атестацію науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Під його науковим керівництвом підготовлено і успішно захищено 28 кандидатських і 7 докторських дисертацій, вперше в Україні створив і тривалий час очолював спецраду із захисту докторських дисертацій з цитології, є членом кількох спецрад, бере участь в організації і роботі республіканських і міжнародних наукових симпозіумів, конференцій та з'їздів біофізичного, біохімічного, токсикологічного і фізіологічного товариств України. Протягом багатьох років він є членом редколегій кіль-

кох наукових часописів і головним редактором фахового видання «Проблеми екологічної та медичної генетики і клінічної імунології».

Володимир Корнійовичу Рибальченку притаманні висока цілеспрямованість і воля, принциповість і професіоналізм, добропорядність і доброзичливість, а також високе почуття гумору (протягом короткого періоду нашого «тверезого» життя сам випускав стінгазету «Алкогольдегідрогеназа»). Вміння спілкуватися, дискутувати з колегами, студентами і з учнями, аргументувати власну думку принесли йому заслужений авторитет у науковій спільноті України та світі. Його особистий внесок у науку сприяв розвитку біохімії і біофізики мембран кінця ХХ – початку ХХІ сторіч.

Визнанням наукових досягнень професора В.К. Рибальченка є високий індекс цитування його праць, членство в International Academy of Cardiovascular Sciences і The New York Academy of Sciences та наукових товариств України, призначення вченим секретарем, заступником голови і головою експертної ради з біологічних наук Вищої атестаційної комісії України.

Нині лабораторія, яку очолює Володимир Корнійович Рибальченко, сконцентрована на розробці новітніх таргетних сполук з протипухлинною, протизапальною, протифіброзною та антианемічною активністю, що є основою для створення цільових лікарських препаратів українського походження. Проведення екотоксикологічних досліджень сприяє збереженню навколишнього середовища у процесі життєдіяльності людини.

Учні, колеги, співробітники щиро вітають дорогого Володимира Корнійовича із 80-річчям! Нехай міцне здоров'я, активна життєва позиція і творчий підхід реалізується у нові відкриття світового рівня і сприяють подальшому розвитку української науки!